

Remitteringar – de förbisedda betalningarna

Nina Engström och André Reslow*

Nina Engström är senior ekonom och André Reslow är rådgivare vid Riksbankens avdelning för betalningar

G20-länderna har nyligen antagit ett nytt arbetsprogram med ambitionen att göra gränsöverskridande betalningar mer effektiva. Programmet inkluderar även specifika mål för remitteringar som har vuxit femfaldigt de senaste åren och är en viktig inkomstkälla för många länder. Målen är ambitiösa och därför behöver privat och offentlig sektor arbeta tillsammans för att säkerställa att de uppnås. För att kunna utvärdera hur väl man har lyckats nå målen och för att kunna ta viktiga policybeslut krävs bra statistikunderlag. Här finns det en del att önska. Statistik kring gränsöverskridande betalningar är ofta av låg kvalitet och lågt prioriterad. Det gäller framför allt för remitteringar. Förbättringar är på väg, men mer kan och bör göras. I den här artikeln tittar vi närmare på remitteringar utifrån de data som finns och beskriver det utvecklingsarbete som pågår för att förbättra kunskapen om och effektivisera remitteringar. Vi gör även en första utvärdering av hur väl Sverige uppfyller de nya målen.

1 Inledning

Utlandsbetalningar är ofta dyrare, långsammare, mindre tillgängliga och inte lika transparenta som inhemska betalningar. För att förbättra utlandsbetalningar initierade G20-länderna därför ett omfattande arbetsprogram under 2020. Målet var att få snabbare, billigare, mer transparenta och inkluderande gränsöverskridande betalningstjänster som skulle förbättra situationen för medborgare över hela världen genom att stödja ekonomisk tillväxt, internationell handel, global utveckling och finansiell integration. Sverige, som är en liten och öppen ekonomi, har mycket att vinna på detta om det görs på rätt sätt.

I denna artikel tittar vi närmare på remitteringar, det vill säga de gränsöverskridande betalningar som vi ofta förknippar med de pengar som migranter skickar tillbaka till familj och vänner i sitt ursprungsland. För många länder är remitteringar en viktig inkomstkälla. Det uppskattas att mer än 70 länder tar emot remitteringar till ett värde som överstiger 3 procent av BNP. Remitteringar har dock hamnat i skymundan och

* Vi vill tacka Jens Arnoldsson, Carl Andreas Claussen, Gabriela Guibourg, Karin Insulander och Marianne Nessén för kommentarer på tidigare versioner av artikeln. De åsikter som uttrycks i artikeln är författarnas egna och ska inte uppfattas som Riksbankens ståndpunkt.

har ofta förbisetts när olika initiativ kring att förbättra betalningar har lanserats. Det faller sig naturligt att inhemska betalningar är mer prioriterade eftersom volymerna är betydligt större. När gränsöverskridande betalningar väl kommer på tal är det ofta bara detaljhandelsbetalningar eller betalningar mellan finansiella institut som är i fokus. Remitteringar får dock större och större fokus, och det är välkommet att G20-länderna har antagit ett arbetsprogram för att generellt förbättra utlandsbetalningar, där remitteringar ingår.

För att säkerställa en gemensam vision antog G20-länderna under 2021 ambitiösa mål för gränsöverskridande betalningar. Målen är definierade i termer av kostnad, hastighet, tillgång och transparens. De är även separat specificerade för betalningar mellan finansiella institut, detaljhandelsbetalningar och remitteringar.

För att kunna utvärdera hur väl man har lyckats nå målen och för att kunna ta bra policybeslut krävs bra statistikunderlag. Här finns det en del att önska. Statistik kring gränsöverskridande betalningar är ofta av låg kvalitet och lågt prioriterad. Det gäller framför allt för remitteringar. Med de data som finns i dag kan vi dock göra en första bedömning kring hur väl Sverige uppfyller målen för remitteringar. Sverige ligger bra till i det arbetet och bör ha bra förutsättningar att leva upp till målen. Statistiken och kunskapen om remitteringar skulle dock behöva förbättras. Förbättringar är på väg, men mer kan och bör göras.

Artikeln är strukturerad så att i nästa avsnitt beskriver vi mer ingående vad remitteringar är, varför de är viktiga och hur de går till. I avsnitt tre presenterar vi enkätdata från Riksbanken samt data från moneyfromsweden.se som beskriver hur remitteringar ser ut från ett svenskt perspektiv. I avsnitt fyra beskriver vi G20:s arbete för att förbättra gränsöverskridande betalningar och vilka mål som G20 har tagit fram. Vi presenterar även en första bedömning av hur väl Sverige lever upp till G20:s mål för remitteringar i detta avsnitt. I avsnitt fem diskuterar vi hur viktigt det är att ha ett bra statistikunderlag och vilka förbättringsarbeten som är på gång. Avsnitt sex innehåller en avslutande diskussion.

2 Remitteringar – en viktig inkomstkälla för många länder

I detta avsnitt tittar vi närmare på hur remitteringar definieras i statistik och beskriver vissa statistikproblem som finns. Vi tittar även på global statistik som belyser varför remitteringar är viktiga och beskriver övergripande hur de går till.

Vi tänker ofta på remitteringar som de pengar som migranter skickar till familj och vänner i sitt ursprungsland. Men remitteringar måste inte gälla pengar. Det kan också vara idéer, beteenden, identiteter, humankapital eller kunskap som migranter förvärvar utomlands eller i en annan del av landet, och överför till sitt ursprungssamhälle (Levitt, 1998).

Globala uppskattningar och den statistiska definitionen av remitteringar inkluderar dock fler monetära transaktioner än vad vi ofta tänker på som remitteringar. Detta eftersom den statistiska definitionen som används för att samla in data om remitteringar är bredare och inte beroende av migrationsstatus. Internationella

valutafonden (IMF), som är den huvudsakliga leverantören av statistik över internationella remitteringar baserad på nationella data, definierar remitteringar som summan av:³⁵

1. Ersättning till anställda

Detta hänvisar till inkomst som tjänas in av tillfälliga migrerande arbetstagare i värdlandet, och inkomsten för arbetare som är anställda av ambassader, internationella organisationer och utländska företag, eller ”inkomsten för gräns- och säsongsarbetare och andra korttidsarbetare som är anställda i en ekonomi där de inte är bosatta och av invånare som är anställda av utländska enheter”.³⁶

2. Personliga överföringar

Dessa hänvisar till alla överföringar, monetära eller icke-monetära, som görs eller tas emot av inhemska hushåll till eller från utländska hushåll.

Världsbanken tillhandahåller årliga uppskattningar av remitteringsflöden globalt och bilateralt baserat på den nationella betalningsbalansstatistik som IMF sammanställer. Enligt uppskattade data för 2020 så har remitteringarna ökat femfaldigt de senaste 20 åren och representerar en viktig inkomstkälla för många länder. Mer än 70 länder tar emot remitteringar till ett värde som överstiger 3 procent av deras BNP (se figur 1). Remitteringar är dessutom ofta en relativt stabil inkomstkälla. Enligt Världsbanken (2021a) visade sig remitteringar vara förhållandevis motståndskraftiga under coronapandemin. Remitteringsflödena sjönk endast med 1,6 procent under 2020, vilken kan jämföras med att BNP globalt sjönk med hela 3,3 procent.

FN-organet International Fund for Agricultural Development (IFAD) uppskattar att en miljard människor skickar eller tar emot remitteringar. Migrantarbetare skickar i genomsnitt 200 amerikanska dollar varje månad, vilket i genomsnitt endast är 15 procent av vad de tjänar, men kan utgöra så mycket som 60 procent av inkomsten för de som tar emot pengarna. Kostnaden för att skicka pengar är dock hög. Den genomsnittliga kostnaden för en remittering är 6,3 procent av det skickade värdet (Världsbanken, 2021b). Om vi utgår från den totala volymen på strax över 700 miljarder dollar per år innebär detta att cirka 45 miljarder dollar per år hamnar hos mellanhänder istället för hos de slutliga mottagarna (Georgieva, 2022).

Det ska dock sägas att det finns betydande osäkerhet i de data som finns i dag kring remitteringar. Den första typen av remitteringar – ersättning till anställda – kan potentiellt överskatta remitteringar om ett land har en stor FN- och/eller ambassadnärvaro, eller om där finns fabriker som ägs av transnationella företag och som sysselsätter ett stort antal arbetare. De som är anställda där räknas nämligen

³⁵ Se IMF (2009a,b) för mer detaljer kring hur remitteringar definieras och riktlinjer kring hur de ska inkluderas i nationell statistik.

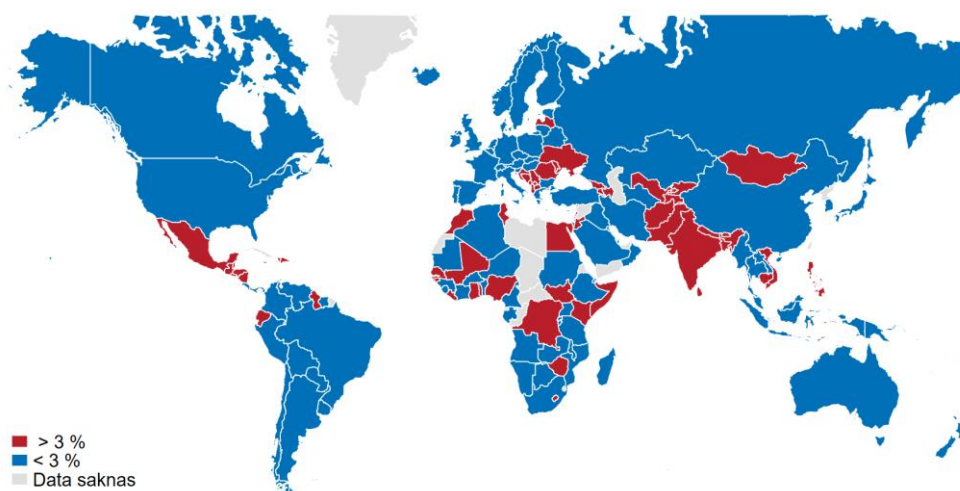
³⁶ Notera att hela inkomsten för tillfälliga migrerande arbetstagare ingår i denna definition, även om delar av inkomsten aldrig faktiskt överförs till ursprungslandet eftersom migranter fortfarande måste stå för sina egna levnadskostnader. Vidare räknas lönerna för personal anställd av utländska arbetsgivare (som ambassader eller transnationella företag) som remitteringar, eftersom dessa tjänstemän, diplomater, militär personal och andra anses vara bosatta i ursprungslandet.

som "icke bosatta" eller migranter i landet, och alla deras löner registreras som remitteringar (Alvarez m.fl., 2015).

Även den andra typen av remitteringar – personliga överföringar – kan potentiellt överskatta hur många remitteringar som görs, i förhållande till gängse uppfattning om definitionen, eftersom överföringar som görs över gränserna räknas in oberoende av var individerna bor och vilken nationalitet eller vilket födelseland de har. Varken den som tar emot eller skickar pengar behöver alltså vara en migrant utan det kan vara medborgare utan någon anknytning till ett annat land.

Figur 1. Mottagna remitteringar per land som andel av BNP

Procent, år 2020

Anm. Data baserat på inflöden enligt Världsbanken avseende år 2020. Estimat avseende maj 2022.

Källor: Världsbanken och Riksbanken.

När man jämför remitteringsuppskattningar över tid är det svårt att skilja hur remitteringsflödena faktiskt förändras från förändringar i hur man mäter och definierar dem (Clemens och McKenzie, 2014). Ett annat problem gäller hur man uppskattar bilaterala remitteringar, det vill säga remitteringar mellan två specifika länder. Bilaterala remitteringar uppskattas genom viktade uppgifter om hur många migranter det finns i båda länderna, och hur stora viktade inkomster de har (Ratha och Shaw, 2007). Men eftersom det ofta saknas bra och detaljerad data om hur många migranter det finns i ett visst land blir det mycket svårt att säkert kunna beräkna det.

Ett annat problem är att officiella uppskattningar ofta fokuserar på remitteringar som överförs via officiella kanaler, som banker. Det gör att många transaktioner som utförs via penningöverföringsoperatörer, postkontor, mobilöverföringsföretag eller informella överföringar som via vänner eller släktingar inte ingår i vissa länders statistik. De officiella siffrorna över remitteringar är därför sannolikt underskattade.

Olika metoder för att göra remitteringar

Det finns i huvudsak tre olika metoder för att göra remitteringar: banköverföring, betalning via annan betaltjänstleverantör och informella värdeöverföringar.³⁷ Oberoende av vilken betalningsmetod som används så kräver en utlandsbetalning oftast en växling mellan olika valutor. Vanligtvis kommer pengar också att flyttas mellan olika aktörer. Detta kan ske på olika sätt.

Många banköverföringar går via det så kallade korrespondentbanksystemet där banker i olika länder via bilaterala avtal har konton hos varandra. Det är inte ovanligt att en betalning mellan två länder tvingas gå via flera banker och även flera länder innan den har nått sin slutdestination. Det beror på att alla banker inte har konton hos varandra, och alla banker har heller inte en korrespondentbank i alla länder.

Betalningar kan även göras via en betaltjänstleverantör som är specialiserad på just remitteringar. Dessa betalningar och arrangemang kan se ut på lite olika sätt. En vanlig lösning är att betalningen sker helt inom en och samma betaltjänstleverantör. Den lösningen kräver dock att både betalaren och betalningsmottagaren har konto där. Både PayPal och Wise erbjuder exempelvis denna möjlighet. En annan lösning är att betaltjänstleverantören har verksamhet i båda länderna och på så sätt även erbjuder kontanttjänster, vilket till exempel Western Union gör.

Remitteringar kan även göras mer informellt genom en form av överföringar som ofta kallas "hawalabetalningar". De bygger på ett informellt värdeöverföringssystem baserat på ett stort nätverk av penningförmedlare.³⁸

En hawalabetalning går till så att betalaren ger pengar till en penningförmedlare i land A. Betalaren och penningförmedlaren kommer sedan överens om ett lösenord som fungerar som utbetalningskod för den som ska ta emot pengarna i land B. Penningförmedlaren i land A ger betalningsinstruktioner och lösenordet till en penningförmedlare i land B och den slutliga mottagaren kan därefter ta kontakt med penningförmedlaren och få pengarna med hjälp av lösenordet. I den här transaktionen har penningförmedlaren i land A nu blivit skyldig penningförmedlaren i land B pengar. Systemet bygger på att penningförmedlaren i land B litar på att denna skuld kommer att regleras vid ett senare tillfälle.

En annan form av informella överföringar är att man skickar kontanter via post eller ger till släkt och vänner som reser mellan länderna.

³⁷ Se Claussen och Mølgaard Pedersen (2022) för mer ingående detaljer kring olika metoder för att göra och processa gränsöverskridande betalningar, av vilka remitteringar är en delmängd. Att processa betalningar är en samlingsbeteckning för vad som händer med en betalning inom och mellan betalarens och betalningsmottagarens banker.

³⁸ Hawala är arabiska och betyder överföring eller ibland förtroende. Även om penningförmedlare är spridda över hela världen är de främst belägna i Mellanöstern, Nordafrika, Afrikas horn och den indiska subkontinenten. Hawala följer islamiska traditioner men dess användning är inte begränsad till muslimer. Andra modeller för informella överföringar finns i andra delar av världen: fei ch'ien ("flying money") i Kina, phoe kuan i Thailand och Black Market Peso Exchange i Sydamerika.

3 Remitteringar ur ett svenskt perspektiv

Gränsöverskridande betalningar är alltså inte lika effektiva som inhemska men vi vet också mindre om dem – i synnerhet remitteringar. Statistik om dem är ofta knapp och den statistik som finns är ofta av lägre kvalitet än för inhemska betalningar. Ur ett svenskt perspektiv skickar vi normalt sett mer remitteringar utomlands än vad vi tar emot. Däremot har Sveriges officiella statistik över remitteringar tidigare varit missvisande och visat det motsatta.³⁹ Existerande data kan dock ge oss en del insikter.

Enligt data från Money from Sweden (moneyfromsweden.se) så finns det stora skillnader mellan olika betalningskorridorer och olika typer av betaltjänster.^{40, 41} Tittar vi på genomsnittliga listpriser kan kostnaden ofta uppgå till 6–7 procent av det skickade beloppet vilket ligger i linje med de globala kostnadsuppskattningarna från Världsbanken. Ser vi istället till listpriser beräknade på de tre billigaste tjänsterna inom varje betalningskorridor uppgår kostnaden till ungefär 2–3 procent. Det finns alltså billigare alternativ.

Figur 2 visar vad det kostar att skicka 1 000 kronor från Sverige till olika världsdelar. I den kan vi se att det är dyrast att skicka pengar till Asien, Afrika och Sydamerika. Kostnaderna har däremot sjunkit över tid och det är främst till dessa världsdelar som det har blivit billigare att skicka pengar (se även figur 7). Det är svårt att säga med säkerhet varför kostnaderna har sjunkit. En möjlig förklaring är att fler aktörer erbjuder dessa tjänster vilket bidrar till högre konkurrens och lägre priser. Det krävs dock en mer djupgående utredning för att förstå vad som har bidragit till att kostnaderna har sjunkit. Kostnaden för att skicka pengar till andra länder inom Europa har över tid legat på en relativt stabil nivå under 2 procent.

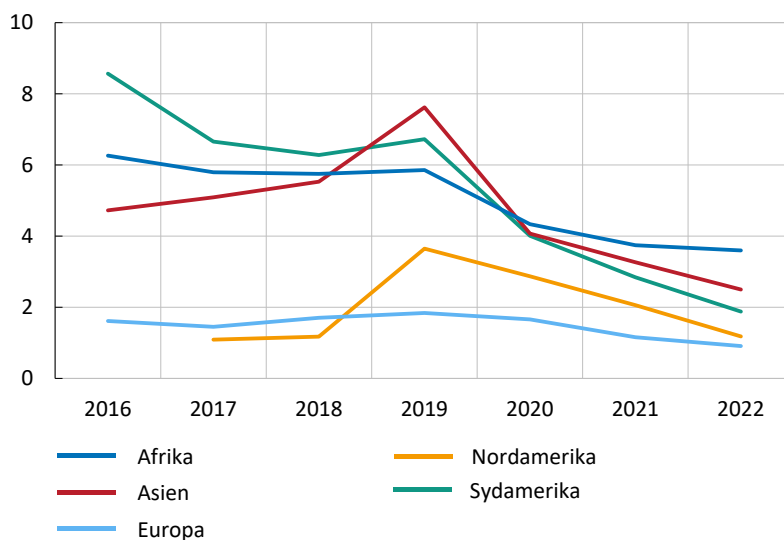
³⁹ SCB arbetar med att förbättra och åtgärda denna missvisande bild (se avsnitt 5).

⁴⁰ Money from Sweden är en statligt finansierad prisjämförelsetjänst för att jämföra hur mycket det kostar att skicka pengar till utlandet med olika företag. Webbtjänsten är gratis, helt oberoende av alla aktörer på marknaden, drivs av Konsumentverket och är certifierad av Världsbanken.

⁴¹ Betalningskorridorer består av betalningsflöden mellan ett land och ett annat.

Figur 2. Kostnaderna har minskat över tid

Kostnad att skicka 1 000 kronor från Sverige till olika världsdelar, procent

Anm. Genomsnitt per världsdel beräknat på "smART"-medel (tre billigaste alternativen per land och kvartal).

Källor: Money from Sweden och Riksbanken.

I dag har vi dock dålig kunskap om vilka tjänster de som bor i Sverige faktiskt använder, till vilka länder de gör remitteringar och hur mycket pengar de skickar. Det gör det svårt att beräkna vad remitteringarna faktiskt kostar för hushållen. Ett rimligt antagande är att hushållen är rationella och väljer de billigaste alternativen. Det är dock oklart om hushållen känner till alla aktörer på marknaden och de kan även vara skeptiska mot nya, mindre kända aktörer.

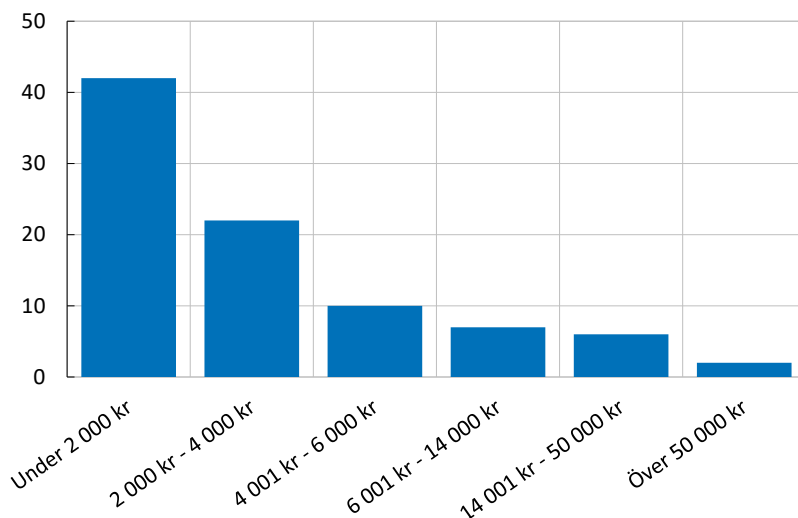
För att få mer information om vilka aktörer som används och vart pengarna skickas inkluderade Riksbanken fler frågor om remitteringar i sin senaste enkät om svenska folkets betalningsvanor.⁴² Av de 2 089 personer som intervjuades uppgav cirka 10 procent (216 respondenter) att de regelbundet skickar pengar utomlands till privatpersoner. Majoriteten av dessa (8,2 procentenheter) uppgav att de skickar pengar mindre än en gång i månaden, några (1,4 procentenheter) att de skickar pengar varje månad och få (0,2 procentenheter) att de skickar pengar varje vecka.

De flesta skickar relativt små belopp och det vanligaste sättet är traditionella banköverföringar. I figur 3 kan vi se att nästan varannan person skickar ett belopp under 2 000 kronor, och i figur 4 ser vi att mer än varannan person gjorde en traditionell banköverföring den senaste gången de skickade pengar utomlands. Figur 4 visar också att trots många nya aktörer så är det fortfarande de mer traditionella aktörerna som dominerar och att informella överföringar via till exempel post och personliga kontakter fortfarande förekommer, om än i liten skala.

⁴² Riksbankens enkät om svenska folkets betalningsvanor har sedan 2010 genomförts vartannat år för att ge en bild av svenska folkets betalningsvanor och hur de förändras över tid. Den senaste enkäten genomfördes våren 2022. Totalt intervjuades 2 089 slumpvis utvalda personer, varav 500 telefonintervjuades och 1 589 webbintervjuades, i åldrarna 18–84 år. Insamlingsperioden var mellan den 14–30 mars 2022.

Figur 3. Vanligast att skicka belopp under 2 000 kronor

Svar på enkätfrågan "Hur stort belopp (i svenska kronor) skickade du vid det senaste tillfället?", procent

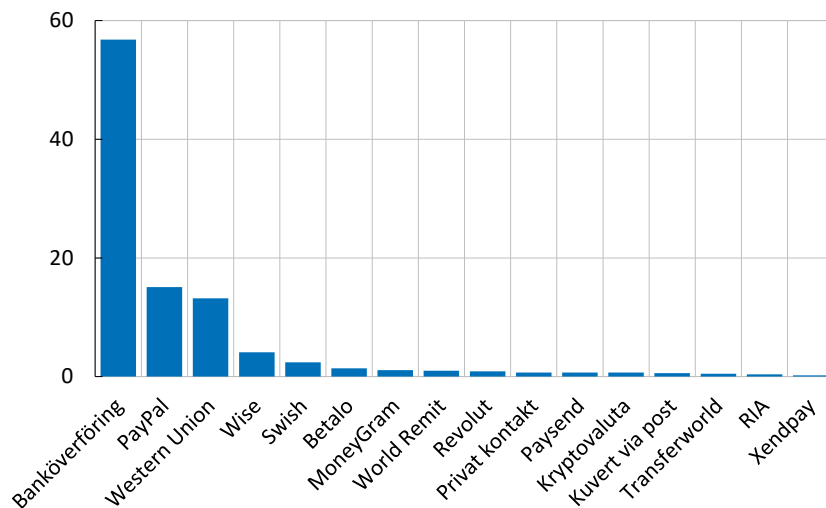

Anm. Viktade resultat för att spegla den svenska befolkningen baserat på 216 intervjusvar.

Källa: Riksbanken.

Figur 4. Oftast används traditionell banköverföring

Svar på enkätenfrågan "Vilken metod använde du som privatperson för att skicka pengar till en privatperson utomlands vid det senaste tillfället?", procent

Anm. Viktade resultat för att spegla den svenska befolkningen baserat på 216 intervjusvar.

Observera att Swish inte finns utomlands. Det går däremot att "swisha" till mottagare utomlands om mottagaren har ett konto och har aktiverat Swish innan denne har rest utomlands.

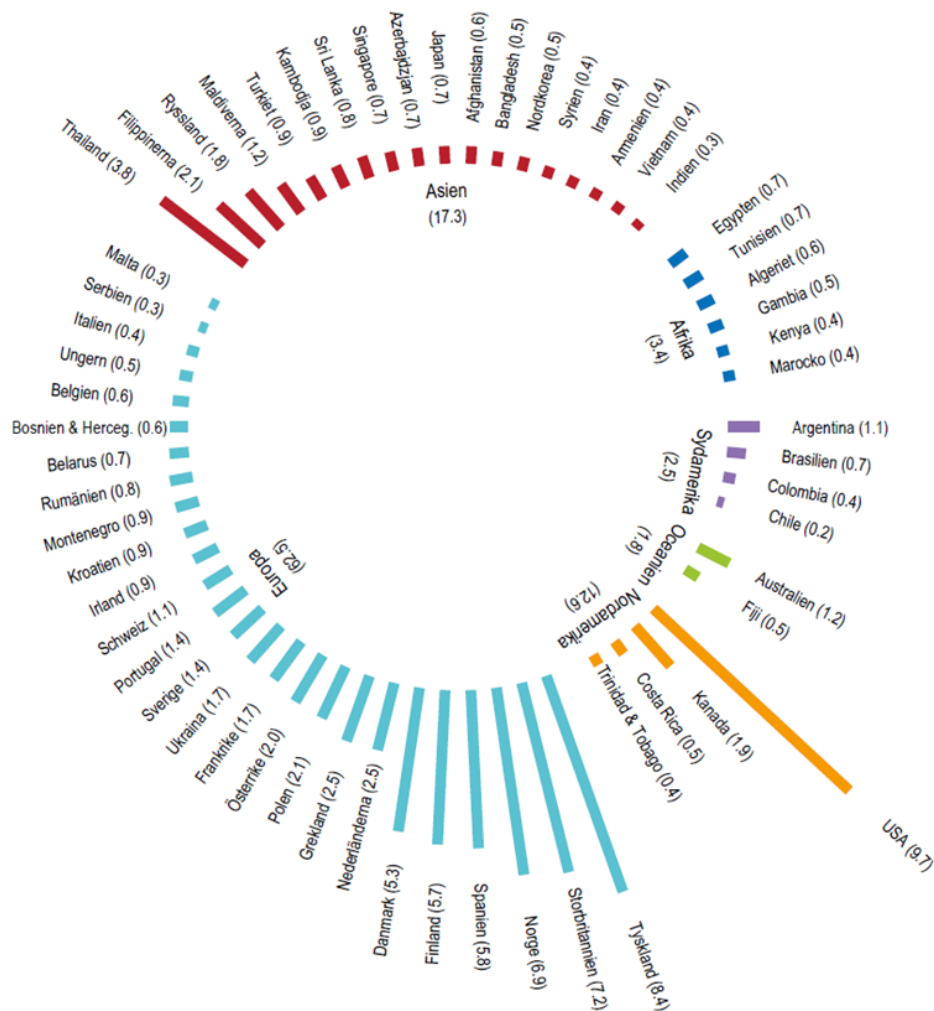
Källa: Riksbanken.

Figur 5 visar vilka länder respondenterna skickar pengarna till. Det vi kan se är att USA och Tyskland sticker ut som mottagarländer men också att majoriteten av remitteringarna går till länder i Europa. Ett potentiellt problem med enkäten är att vi kan ha missat den grupp i samhället som står för de överföringar som vi ofta menar

när vi tänker på klassiska remitteringar – det vill säga att enkäten inte riktigt fångar upp immigranter i tillräckligt stor utsträckning.

Figur 5. Flest betalningar sker till USA och Tyskland

Svar på enkätfrågan ”Vilket land skickade du pengar till vid det senaste tillfället?”, procent

Anm. Viktade resultat för att spegla den svenska befolkningen baserat på 216 intervjuvar. Siffrorna inom parentes visar procent.

Källa: Riksbanken.

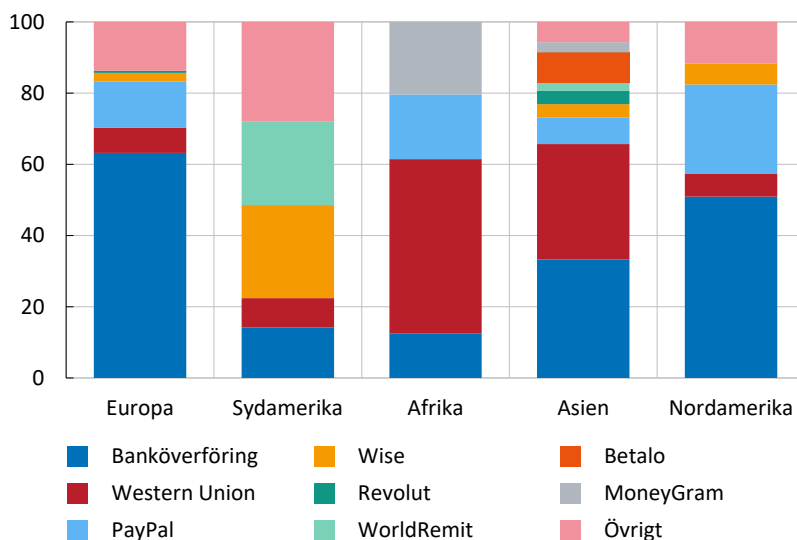
Tittar vi närmare på vilka betaltjänster som används för att skicka pengar till olika världsdelar ser vi vissa skillnader. I figur 6 ser vi att majoriteten av överföringarna till Europa och Nordamerika sker genom traditionella banköverföringar följt av PayPal och Wise. Till Asien används främst traditionella banköverföringar och Western Union. Vi ser även att det är ett större antal olika betaltjänster som används för överföringar till Asien jämfört med de som går till Europa och USA. Till Asien används även aktörer som Betalo, WorldRemit och Moneygram.

För att skicka pengar till Afrika och Sydamerika pekar resultaten på att det oftast sker genom Western Union respektive Wise och WorldRemit. Men då ska man komma

ihåg att det resultatet bygger på ett fåtal observationer och bör tolkas med försiktighet.

Figur 6. Betaltjänster som används till olika världsdelar

Procent

Anm. Viktade resultat för att spegla den svenska befolkningen baserat på 216 intervjuvar. Övrigt inkluderar även svarsalternativen vet ej och vill inte svara.

Källa: Riksbanken.

4 Globala mål för remitteringar

Stora summor pengar skickas alltså mellan länder och för många länder och människor är remitteringar en viktig inkomstkälla. Men gränsöverskridande betalningar är ofta dyrare, långsammare, mindre tillgängliga och inte lika transparenta som inhemska betalningar. För att råda bot på det initierade G20-länderna under 2020 ett omfattande arbete med att förbättra gränsöverskridande betalningar. I det här avsnittet beskriver vi de mål som G20-länderna har antagit och gör en första bedömning av hur väl Sverige uppfyller målen när det gäller remitteringar.

Financial Stability Board (FSB) ombads år 2020 att ta fram en arbetsplan för hur arbetet skulle organiseras i samarbete med Bank for International Settlements Committee on Payments and Market Infrastructures (BIS CPMI). Arbetsplanen, som beskrivs mer ingående i FSB (2020), är strukturerad i 19 arbetsgrupper som tittar på olika frågor för att komma till rätta med saker som gör det svårt att göra gränsöverskridande betalningar.⁴³ De sju större problem som nämns är bristfälliga

⁴³ Av de 19 arbetsgrupper som har tagits fram är de 16 första inriktade på att förbättra nuvarande infrastruktur och arrangemang för betalningar mellan länder. De sista 3, arbetsgrupperna 17, 18 och 19, är mer framåtblickande och tittar på hur nya plattformar (så kallade multilateral platforms) och nya former av pengar (som Stablecoins och digitala centralbankspengar) kan förbättra betalningar mellan länder. Riksbanken har haft en stor roll inom detta arbete då förste vice Riksbankschefen Cecilia Skingsley var ordförande för arbetsgruppen Future of Payments som samordnar arbetsgrupperna 17, 18 och 19 fram till

datastandarder, långa transaktionskedjor, öppettider som inte överlappar, gammal teknik, höga finansieringskostnader, komplexa kontroller för regelefterlevnad och dålig konkurrens.⁴⁴

Den första av de 19 arbetsgrupperna har tagit fram globala mål för hur dyra, snabba, tillgängliga och transparenta gränsöverskridande betalningar ska vara. Som en del i arbetet har arbetsgruppen även tagit fram specifika mål för remitteringar (se tabell 1). Under 2022 har FSB även publicerat en delrapport med en första bedömning av hur målen ska mätas och följas upp (FSB, 2022).

Tabell 1. G20:s mål för remitteringar

	Mål
Kostnad	Den globala genomsnittliga kostnaden för att skicka en remittering på 200 amerikanska dollar ska inte vara mer än 3 procent till 2030, och det ska inte finnas några betalningskorridorer med kostnader som är högre än 5 procent.
Hastighet	En stor majoritet (75 procent) av remitteringarna i varje betalningskorridor ska vara mottagaren tillhanda inom en timme efter betalningsinitieringen och för resten av marknaden inom en arbetsdag i slutet av 2027.
Tillgång	Mer än 90 procent av de individer (inklusive de utan bankkonton) som vill skicka eller ta emot en remitteringsbetalning ska ha tillgång till ett sätt för elektronisk remittering till och från utlandet i slutet av 2027.
Transparens	Alla betaltjänstleverantörer ska tillhandahålla en lista med åtminstone information om betalningar till och från utlandet som betalare och betalningsmottagare kan läsa. Den ska inkludera total transaktionskostnad som visar alla relevanta avgifter och valutaomräkningsavgifter, tid för att leverera pengar, spårning av pengar och villkor för tjänsten, och finnas tillgänglig senast i slutet av 2027.

Anm. En betalningskorridor består av betalningsflöden mellan ett land och ett annat. En betalningsinitiering avser när betalningsordern tas emot av betalarens betaltjänstleverantör. Utöver mål för remitteringar har man även tagit fram mål för detaljhandelsbetalningar och betalningar mellan finansiella institut.

Källa: FSB (2021).

Baserat på den information vi har i dag kan vi här göra en första bedömning kring hur Sverige i dag uppfyller målen som G20 har antagit. Även om målen är uppsatta på global nivå bör man också göra regionala och landspecifika utvärderingar så att man bättre kan utvärdera förändringar och identifiera olika utmaningar.

Kostnad

Som mål för kostnaden använder man FN:s globala mål för hållbar utveckling, som är en del av Agenda 2030 för hållbar utveckling. Det innebär att den genomsnittliga kostnaden för att skicka en remittering på 200 amerikanska dollar inte ska vara mer än 3 procent av summan som skickas på global nivå år 2030, och det ska inte finnas några betalningskorridorer med kostnader som är högre än 5 procent. För att mäta vad remitteringar kostar föreslår FSB att man använder Världsbankens databas Remittance Prices Worldwide (RPW). I Sverige kan vi dock gå direkt till källan som är

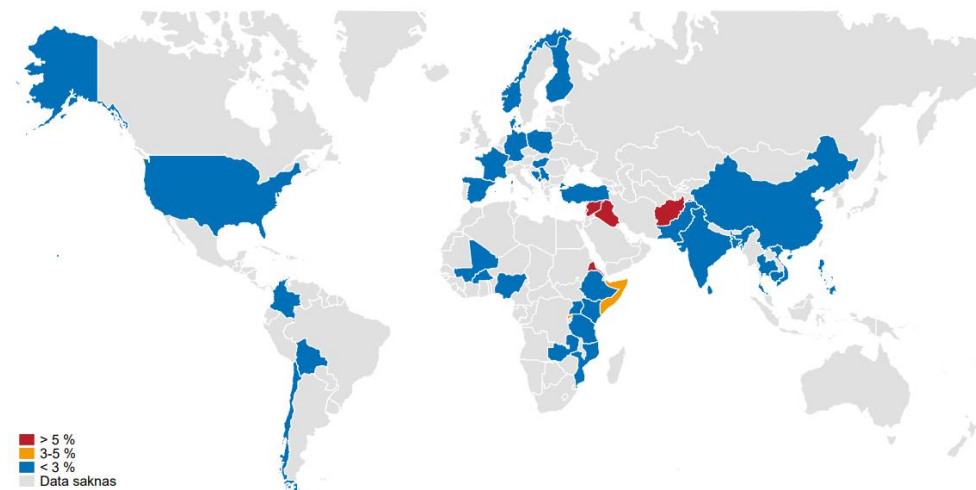
att hon lämnade Riksbanken. Se även Segendorf och Skingsley (2022) och Claussen och Mølgaard Pedersen (2022).

⁴⁴ Se Ruta 3 i Claussen och Mølgaard Pedersen (2022) för mer detaljer.

Money from Sweden. I figur 7 kan vi se att de flesta betalningskorridorer som Money from Sweden bevakar har en kostnad som ligger under målet om 3 procent. Men det finns betalningskorridorer som betalningar till Afghanistan och Irak som överstiger taket på 5 procent.

Figur 7. Kostnad att skicka 1 000 kronor från Sverige

Procent

Anm. Beräknat på smART-medelurvalet (tre billigaste alternativen, maj 2022).

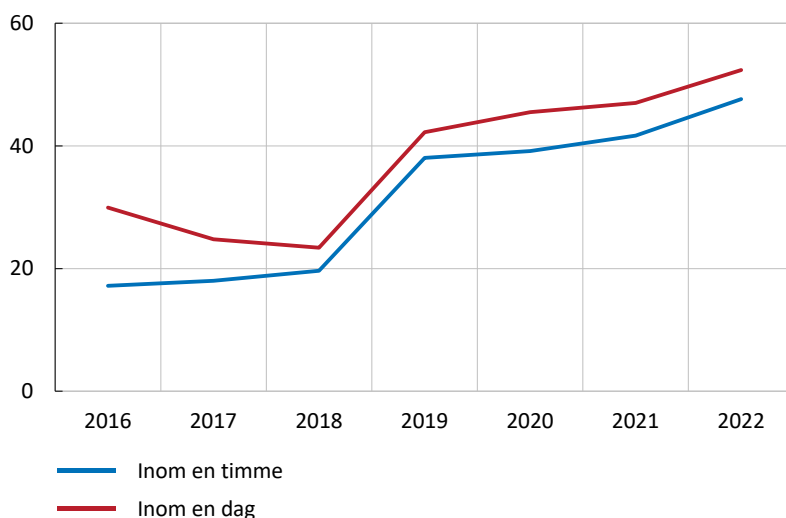
Källor: Money from Sweden och Riksbanken.

Vi ser i figur 7 att data från Money from Sweden inte är heltäckande. Urvalet som Money from Sweden bevakar försöker dock fånga de länder som tar emot den största delen av flödena från Sverige. Eftersom majoriteten av världens länder inte är med så saknas alltså uppgifter om vad det kostar att göra överföringar till dem.

Hastighet

Målet är att en stor majoritet av remitteringarna ska nå mottagaren inom en timme och att inga betalningar ska ta längre tid än en arbetsdag. Målet ska vara uppfyllt senast i slutet av 2027 och FSB föreslår två indikatorer: dels andel tjänster som erbjuder överföring inom en timme, dels andel tjänster som erbjuder överföring inom en arbetsdag. Enligt data från Money from Sweden som du kan se i figur 8 nedan erbjuder 48 procent av tjänsterna överföring inom en timme och 52 procent inom en dag. Vi kan även se att det har skett en förbättring de senaste åren.

Figur 8. Andel tjänster med leveranstid inom en timme respektive dag
Procent

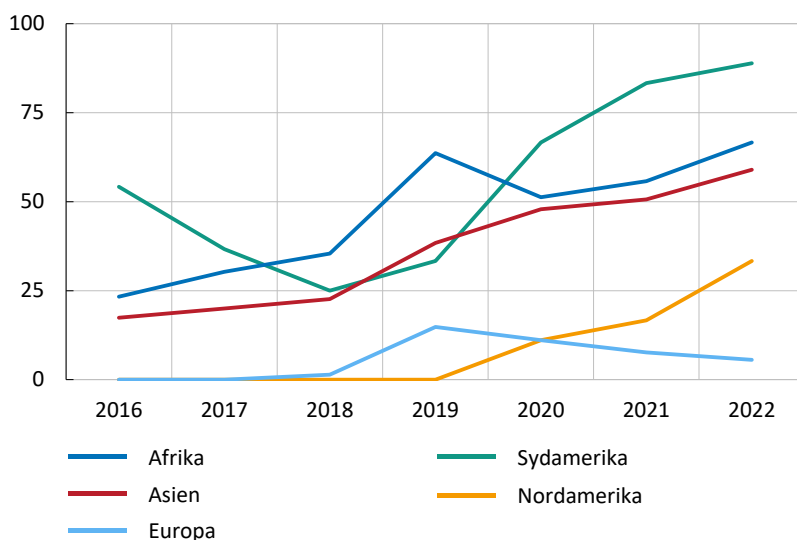

Anm. Andel tjänster med leveranstid inom en timme respektive en dag. Beräknat på smaRT-medelurvalet (tre billigaste alternativen inom varje betalningskorridor och kvartal). Om vi istället beräknar andel baserat på samtliga tillgängliga tjänster så faller siffrorna till 33 procent inom en timme och 42 procent inom en dag.

Källor: Money from Sweden och Riksbanken.

När vi tittar på hur många tjänster som erbjuder överföringar inom en timme till olika världsdelar i figur 9 ser vi att överföringar inom Europa är långsammast.

Figur 9. Andel tjänster med leveranstid inom en timme
Procent

Anm. Andel tjänster med leveranstid inom en timme per världsdel. Beräknat på smaRT-medelurvalet (tre billigaste alternativet inom varje betalningskorridor och kvartal).

Källor: Money from Sweden och Riksbanken.

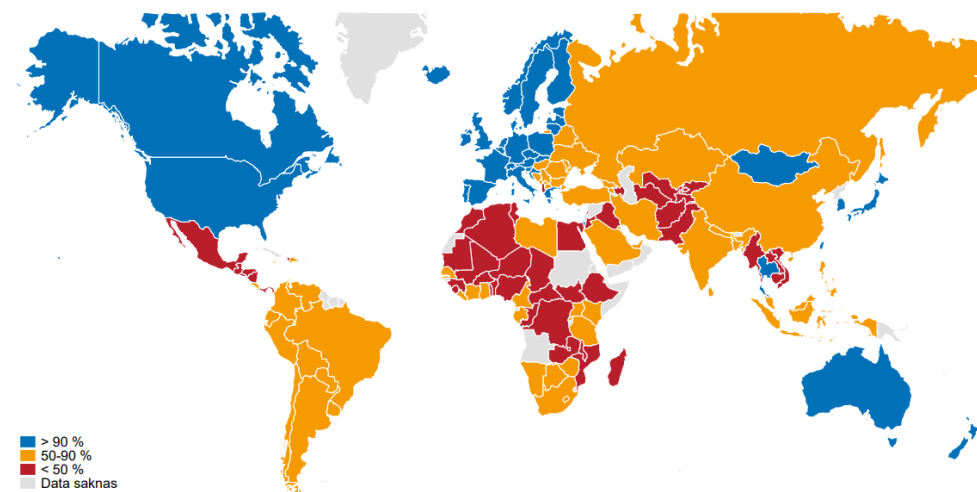
Det kan vid en första anblick vara överraskande. Men tittar vi närmare på data så framgår det att detta kan bero på att banköverföringar är relativt billiga inom Europa. De är dock långsamma och görs inte inom en arbetsdag. Mer anmärkningsvärd är trenden att andelen snabba betalningar har minskat i Europa de senaste åren samtidigt som den har ökat för övriga världsdelar. Det är svårt att dra några definitiva slutsatser kring vad den utvecklingen beror på eftersom det saknas detaljerad statistik, men en möjlig förklaring är att andelen banköverföringar har ökat i takt med att de har blivit billigare.

Tillgång

Målet för tillgänglighet är att det ska finnas tillgång till elektroniska betalningsmedel – även om det saknas tillgång till traditionella bankkonton. Det ska vara uppfyllt senast i slutet av 2027. Enligt Global Findex Database har mer än 99 procent av svenskarna som är 15 år eller äldre tillgång till ett bankkonto. På senare år har det dock kommit in fler klagomål från individer som har nekats att öppna bankkonto (FI, 2021). Det finns även signaler om att problemet är ännu mer utbrett i vissa grupper som exempelvis nyanlända eller utländska studenter. De flesta svenska bankerna erbjuder utlandsbetalningar, men inte till alla länder. Som vi kan se i figur 10 är tillgången till ett bankkonto god i Sverige samtidigt som den är betydligt sämre i många andra länder. Det skapar problem för de som bor i Sverige och vill skicka pengar till släkt och vänner i länder där tillgången till bankkonton är bristfällig.

Figur 10. Tillgång till bankkonto

Andel (15 år och över) med tillgång till bankkonto, procent

Anm. För majoriteten av länderna visas data avseende 2021. För de länder där data avseende 2021 saknas visas data avseende 2017 om tillgängligt.

Källa: Global Findex Database.

Transparens

Slutligen finns det ett mål om transparens för att slutanvändarna ska få tydlig information om alla kostnader som de behöver betala, hur lång tid betalningen förväntas ta och vilka regler och villkor som gäller. Även målet för transparens ska vara uppfyllt till slutet av 2027. Enligt FSB bör betalningsförmedlaren ge användarna tydlig information om valutakursavgifter och andra relevanta avgifter, förväntad leveranstid, och möjlighet att följa betalningen. FSB föreslår vidare att man bör utvärdera hur väl målet är uppfyllt genom att titta på om den nationella lagstiftningen ställer tillräckliga krav på transparens och ifall betalningsförmedlare faktiskt tillhandahåller informationen på ett tydligt sätt. I Sverige finns det lagkrav på transparens i huvudsak genom betaltjänstlagen. Via Money from Sweden ser vi att det finns tillgänglig information om vilka avgifter och vilken valutakurs de olika betaltjänstleverantörerna erbjuder. Det är dock svårt att utifrån detta säga att uppgifterna tillhandahålls på ett enkelt och transparent sätt till kunderna.

5 För att utvärdera målen krävs bra statistikunderlag

Med hjälp av de data som finns i dag kan vi alltså göra en första utvärdering av hur väl Sverige lever upp till G20:s mål för remitteringar. Men för att kunna göra en mer heltäckande bedömning och få en djupare förståelse för den svenska marknaden för remitteringar krävs det ett bättre statistikunderlag. Detta är även viktigt för att man ska kunna fatta bra policybeslut och utvärdera dessa. Här finns det en del utmaningar. Statistik kring betalningar mellan länder, och framför allt remitteringar, är ofta av låg kvalitet och har tidigare inte prioriterats.

En del förbättringar är dock på väg. Bland annat har Världsbanken tillsammans med IMF, FN, OECD, Eurostat och olika nationella myndigheter lanserat en internationell arbetsgrupp för att förbättra data om remitteringsflöden.⁴⁵ Det har blivit alltmer prioriterat eftersom dessa flöden har blivit en viktig källa till extern finansiering i låg- och medelinkomstländer.

Det pågår även förbättringsarbete i Sverige. Den nya Riksbankslagen som träder i kraft första januari 2023 ger till exempel Riksbanken mandat att samla in uppgifter om betalningar. Det öppnar med andra ord upp för möjligheten att upprätta föreskrifter för hur betalningsstatistik ska samlas in, inklusive remitteringar från svenska aktörer som erbjuder dessa tjänster.

Möjligheten att inhämta uppgifter om remitteringar från svenska aktörer via en föreskrift kan förbättra statistiken men det skulle fortfarande inte ge en heltäckande bild. Med allt fler internationella betaltjänstföretag och digitala betalningslösningar är det svårt för ett enskilt land att på egen hand mäta alla transaktioner som skickas till och från det. Många av de transaktioner som initieras via internet sker via utländska aktörers webbplatser och eftersom de inte är registrerade i Sverige är det svårt för svenska myndigheter att inhämta statistikuppgifter från dem. För att få en heltäckande bild av marknaden för remitteringar och de flöden som sker till och från

⁴⁵ Se [International Working Group on Improving Data on Remittance Flows Concept Note | KNOMAD](#).

olika länder krävs därför att respektive land där dessa aktörer är registrerade har tillgång till tillförlitlig statistik och att det råder ett gott internationellt samarbete.

Det pågår även ett förbättringsarbete på Statistiska centralbyrån (SCB) som sammanställer Sveriges officiella statistik över remitteringar. Under 2022 utökade SCB det antal företag som de inhämtar uppgifter ifrån så att de täcker en större del av de aktörer som erbjuder remitteringstjänster. SCB har även implementerat en ny metod för att beräkna inflödet av remitteringar till Sverige. Den nya metoden bygger kortfattat på att SCB kommer att använda samma kvotskattning som andra länder som är jämförbara med Sverige. På det sättet rättar de till den tidigare missvisande bilden där inflödet av remitteringar till Sverige har sett ut att vara större än utflödet.⁴⁶

Men mer kan och bör göras för att vi ska få en bättre bild av vilka tjänster, både formella och informella, som används för att göra traditionella remitteringar. Som vi har nämnt tidigare finns det risk att enkätundersökningar som vänder sig till ett representativt urval av befolkningen inte riktigt fånga upp den grupp i samhället som i störst utsträckning gör traditionella remitteringar. Man skulle även behöva ställa fler frågor till hushållen för att få en mer djupgående förståelse om deras betalningsvanor till och från utlandet. Det vore därför önskvärt med en riktad enkät om specifikt remitteringar som på ett bra sätt fångar de grupper som oftast gör sådana.

6 Avslutande diskussion

G20-länderna har antagit ett omfattande arbetsprogram och ambitiösa mål för att gränsöverskridande betalningar ska bli mer effektiva. Den privata och offentliga sektorn i Sverige behöver arbeta tillsammans för att säkerställa att vi når de målen. Det arbete som G20 nu genomför kan ses som ett svar på att den offentliga sektorn är missnöjd med nuvarande effektivitet i gränsöverskridande betalningar och ser ett behov av att både vägleda och driva på den privata sektorn. Varken privat eller offentlig sektor kan lösa de problem som finns på egen hand. Betalningar mellan länder fungerar bara bra om det finns harmonisering, gemensamma standarder och tillförlitliga rättsliga ramar – områden där den offentliga sektorn nu har utlovat förbättring. I slutändan är det dock den privata sektorn som måste leverera slutprodukterna till kunderna.

Statistik kring remitteringar är ofta av låg kvalitet. Internationellt och nationellt pågår nu en del förbättringsarbeten. Det arbetet är av stor vikt för att man ska kunna ta bra policybeslut och för att man ska kunna utvärdera olika vägval och förändringar.

Enkätdata kan vara hjälpsamt för att förstå hur hushållen agerar och vilka tjänster de använder. Det är dock svårt att tolka enkätdata kring remitteringar. Dels riskerar man att missa dem i samhället som står för det som vi ofta ser som traditionella remitteringar, det vill säga immigranter som skickar pengar till familj och vänner i

⁴⁶ Revideringar av historiska serier kommer att ske i samband med nästa generalrevidering av statistiken år 2024.

ursprungslandet, dels kan respondenterna tycka att frågor kring remitteringar och betalningar är känsliga och svåra att svara på.

Konsumentverket erbjuder en bra och viktig tjänst med Money from Sweden. Tjänsten bevakar dock endast ett begränsat antal aktörer och länder. Det vore önskvärt att utöka urvalet. Bättre statistik och kunskap skulle kunna ge viktig vägledning i vilka länder och aktörer som ska bevakas.

Men om man skulle utöka urvalet i Money from Sweden och ta fram en riktad enkät kring remitteringar skulle kostnaderna också bli högre. Vem som bör stå för dessa kostnader är oklart. Flera myndigheter jobbar med remitteringar, även om det inte finns ett tydligt ansvar som vilar på någon. Det vore önskvärt om de myndigheterna intensifierade sitt samarbete och såg över om de kan dela vissa kostnader.

Som beskrivits ovan och i Claussen och Mølgaard Pedersen (2022) bygger betalningar över landsgränser ofta på korrespondentbanksystemet, där banker i olika länder har konton hos varandra och erbjuder betalningstjänster till varandra. Dessa relationer är framför allt viktiga för mindre banker och penningöverföringsaktörer. En stor del av utlandsbetalningarna görs alltså via korrespondentbanker. Men antalet korrespondentbanker har minskat med 20 procent mellan 2011 och 2018 trots att värdet av betalningarna under samma period har ökat (Boar m.fl., 2022). Enligt Boar m.fl. (2022) har bankerna främst dragit sig tillbaka från länder där tillsyn och kontroller av olaglig finansiering har varit dålig. En annan orsak till utvecklingen med färre korrespondentbanker är de kostnader och risker som kommer av kontroller för regelbrottsbrott, som penningtvättregler. Det gör att transaktionskedjorna blir längre och försämrar konkurrensen vilket gör transaktionen dyrare och långsammare för slutanvändarna.

Samtidigt som bankerna själva helt lämnar vissa länder upplever även andra penningöverföringsinstitut att det blir svårare att öppna konton i banker för att kunna erbjuda sina kunder remitteringstjänster. Denna utveckling är oroväckande, då det kan skada finansiell integration, öka kostnaderna för utlandsbetalningar eller tvinga slutanvändare att använda mer informella tjänster.

Även om Sverige troligen ligger i framkant när det gäller att nå G20:s mål så bör Sverige fortsätta att arbeta aktivt internationellt för att skapa en grundläggande internationell betalningsinfrastruktur för betalningar mellan länder. Snabbare, billigare, mer transparenta och mer inkluderande betalningstjänster mellan länder skulle förbättra för medborgare över hela världen. Sverige, som är en liten och öppen ekonomi, har mycket att vinna på detta om det görs på rätt sätt.

Referenser

- Alvarez, Sandra Paola, Pascal Briod, Oliver Ferrari, och Ulrike Rieder (2015), "Remittances: How reliable are the data?", *Migration Policy Practice*, v. 2, s. 42–46.
- Boar, Codruta, Tara Rice och Goetz von Peter (2020), "On the global retreat of correspondent banks", *BIS Quarterly Review*, mars.
- Claussen, Carl-Andreas och Anders Mølgaard Pedersen (2022), "Cross-border payments in the spotlight", *Penning- och valutapolitik*, nr 2, s. 25–46, Sveriges riksbank.
- Clemens, Michael A. och David J. McKenzie, (2014), "Why don't remittances appear to affect growth?", Working Paper nr 366, Center for Global Development.
- Georgieva, Kristalina (2022), "Confronting fragmentation: How to modernize the international payment system", tal vid IMF-Swiss National Bank High-Level Conference, Zurich, 10 maj, Internationella valutafonden.
- International Monetary Fund (IMF), (2009a), *Balance of Payments and International Investment Position Manual*, 6th edition (BPM6), IMF, Washington, D.C.
- International Monetary Fund (IMF), (2009b), *International Transactions in Remittances: Guide for Compilers and Users*, IMF, Washington, D.C.
- Finansinspektionen (FI), (2022), "Samtal med bankerna om rätten att öppna betalkonto", 16 maj.
- Financial Stability Board (FSB), (2020), *Enhancing cross-border payments, Stage 3 roadmap*, Financial Stability Board, 13 oktober.
- Financial Stability Board (FSB), (2021), *Targets for addressing the four challenges of cross-border payments*, Financial Stability Board, 13 oktober
- Financial Stability Board (FSB), (2022), *Developing the implementation approach for the cross-border payments targets*, Financial Stability Board, 6 juli.
- Levitt, Peggy (1998), "Social remittances: Migration driven local-level forms of cultural diffusion", *The International Migration Review*, vol. 32, nr 4, s. 926–948.
- Ratha, Dilip och William Shaw (2007), "South-south migration and remittances", Working paper nr 102, World Bank.
- Segendorf, Björn och Cecilia Skingsley (2022), "Ombyggnad pågår av de finansiella strukturerna", *Penning- och valutapolitik*, nr 1, s. 23–36, Sveriges riksbank.
- Världsbanken (2021a), "Resilience COVID-19 crisis through a migration lens", *Migration and Development Brief*, nr 34, maj.
- Världsbanken (2021b), "An analysis of trends in the cost of remittance services", *Remittance prices worldwide quarterly*, vol. 40, december.